

Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els
motius pels quals cal retirar
la medalla d'or de la ciutat de Manresa
al **general Francisco Franco Bahamonde**

Joaquim Aloy

Introducció

El 16 de juny de 1943, la Comissió Municipal Permanent de l'Ajuntament de Manresa, presidida per l'alcalde Joan Montardit, va decidir concedir al "Invicto Caudillo de España Generalísimo Franco" la Primera Medalla d'Or de la Ciutat.

El dia 9 del mateix mes s'havia aprovat el Reglament per a la concessió de la Medalla de la Ciutat, la creació de la qual fou acordada per resolució consistorial del 29 de juliol del 1942.

El regidor de Governació, segons es llegeix en el text de la ponència que proposava concedir la medalla al "Caudillo" afirmava:

"Al parecer del suscrito, como un homenaje de la ciudad de Manresa, después de su redención del yugo marxista, al Caudillo Víctor de España Excmo. Sr. Don Francisco Franco Bahamonde, le corresponde indiscutiblemente, la otorgación de la primera Medalla de Oro de la Ciudad"

i suggeria l'acord que finalment es va adoptar:

"Que como expresión de los sentimientos de imperecedera gratitud, a la par que de fervorosa e inquebrantable adhesión de la Ciudad de Manresa hacia el Excmo. Sr. Don Francisco Franco Bahamonde, Caudillo Víctor de los Ejércitos Nacionales Liberadores, Jefe del Estado y Generalísimo, en quién con exaltado amor patrio se encarnan y compendian las más altas virtudes de la Raza hispana, se le otorgue la primera Medalla de Oro de la Ciudad."

El Ple municipal de l'1 de juliol del mateix any va ratificar aquest acord.

L'alcalde Joan Montardit, amb motiu d'aquesta concessió, s'adreçà als manresans que tinguessin or per demanar-los que en lliuressin a l'Ajuntament per tal de poder confeccionar la medalla:

“Mis conciudadanos conocen ya el acuerdo tomado últimamente por esta Corporación Municipal, con cuya Presidencia me honro, de conceder al Generalísimo Franco la primera Medalla de Oro de la ciudad, en testimonio de la eterna gratitud que Manresa debe al Caudillo providencial que liberó a España de la tiranía roja y hoy la conduce hacia su esplendoroso destino.

A fin de que dicha Medalla sea expresión y símbolo de ese cordial reconocimiento y de la adhesión entusiasta de Manresa entera a su amado Caudillo, invito a los manresanos que posean oro a que lo entreguen a este Ayuntamiento, para acuñar con él la más alta condecoración de la ciudad para el primer y más noble de los españoles”.

Diversos manresans van respondre a la crida de l'alcalde i, al cap de pocs dies, es feia saber que no feien falta més aportacions perquè ja s'havia aconseguit l'or necessari.

La medalla d'or no es va lliurar al Caudillo fins el dia 5 de març de 1947, quan una representació de l'Ajuntament, aleshores ja presidit per l'alcalde Joan Prat Pons, es va desplaçar a la seva residència, al Palacio del Pardo, per a oferir-la-hi. La delegació estava integrada, a més de l'alcalde, pels tinent d'alcalde Pere Perera Casajuana, Àngel Badia Torradella i Josep Moll Vall, els regidors Pere Carreras Roca i Santiago Vidal Batalla i el cap de protocol –i responsable durant la postguerra de la Guàrdia Urbana- Francesc Gual Vilaseca.

El general Francisco Franco va rebre la delegació manresana al seu despatx vestit de militar. Aquests són alguns dels fragments del discurs pronunciat per l'alcalde Prat Pons davant del general Franco, moments abans de concedir-li la medalla (vegeu el discurs íntegre a l'Annex I):

“... Cuando unidades de las heroicas Brigadas Navarras rompieron las cadenas de nuestra esclavitud, cuando los vítores a la España libre brotaron de nuestros pechos, cuando la gloriosa bandera de la patria reflejaba sus colores en las aguas de nuestros ríos Cardoner y Llobregat, el estremecimiento de gozo por la libertad, clavó a flor de labio como un rojo clavel, unos nombres queridos, España y Franco.

Por innata elegancia espiritual de nuestra estirpe, del pueblo con pulso y corazón, el amor a España quedó engarzado en filigrana de reconocimiento con Vos, Caudillo Víctor, libertador de las tierras que ardían como fantásticas hogueras de San Juan, su deseo y apetencia de libertad católica y digna...”

“... Venimos, Excelentísimo Señor, como peregrinos, desde la Ciudad ignaciana, para rendiros el homenaje de un pueblo agradecido, que sabe cultivar la virtud señera de no olvidar al Libertador.

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

Y para deciros, en esta hora magna de responsabilidad, de apetencias y de actitudes recias:

¡General, los que estamos aquí y los que quedaron allá, somos los del primer día. Mandad y seréis obedecido!”

L'alcalde li va lliurar la medalla i un pergami commemoratiu de la sessió de l'Ajuntament en què es va acordar per unanimitat demanar al Caudillo que es dignés acceptar la primera Medalla d'Or de la Ciutat.

Segons el diari "Manresa", "El Caudillo agradeció mucho el homenaje, dirigiendo a los representantes de nuestra ciudad unas elocuentes y sentidas palabras, alentándoles a que continuasen trabajando por el bien y el engrandecimiento de la Patria, tarea en la que siempre se distinguió Manresa, una de las más laboriosas ciudades de España."

Raons per retirar la medalla d'or al general Franco

Tant l'Ajuntament presidit per Joan Montardit, que acorda concedir la medalla d'or al general Franco, com el presidit per l'alcalde Joan Prat Pons, que la hi lliura personalment al seu despatx d'El Pardo, estaven integrats per persones que no havien estat escollides pels seus conciutadans en unes eleccions lliures i, per tant, no tenien cap mena de representativitat democràtica per decidir en nom de la ciutat.

La concessió d'aquesta medalla és un símbol del servilisme humiliant de l'Ajuntament de Manresa envers la màxima autoritat de l'Estat, el dictador Francisco Franco. Un servilisme que també s'evidenciaria en la concessió d'altres medalles i condecoracions a diferents autoritats franquistes, de nefasta memòria. Tanmateix, la del general Franco, lògicament, és la que té més relleu –a més de ser la primera de les que concedeix l'Ajuntament franquista- i, per tant, la seva revocació per un ajuntament democràtic és, per la seva rellevància i pel seu simbolisme, més necessària que qualsevol altra.

La concessió de la medalla al general Franco és la concessió d'una medalla a un dictador despietat. Una primera dada: les morts produïdes en el seu període de governant, després de la Guerra Civil, i, per tant, en la suposada època de pau, superen de deu vegades les morts ocasionades conjuntament per les dictadures militars de Xile i Argentina. Una altra dada: sense la victòria final dels aliats a la

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

Segona Guerra Mundial, Franco hauria portat a terme el que, de fet, ja havia començat a executar: un autèntic genocidi cultural, lingüístic i nacional de Catalunya.

Responsabilitats

Francisco Franco Bahamonde és el responsable, entre moltes d'altres coses, de les següents actuacions, decisions i atrocitats:

- Responsable, com a director de les operacions militars, d'una brutal repressió exercida a Astúries, l'octubre de 1934, en contra dels obrers que havien declarat una vaga general revolucionària. La repressió del general Franco va produir més d'un miler de morts.
- Responsable d'aixecar-se amb armes contra el govern legítim de la República i proclamar un cop d'estat que va donar lloc a una terrible Guerra Civil que va durar gairebé 3 anys i que va produir centenars de milers de morts, d'entre els quals un mínim de 520 manresans que van perdre la vida al front de guerra.
- Responsable de la mort de les 35 persones que, com a mínim, van ser víctimes dels dos bombardeigs que l'aviació franquista va efectuar a Manresa a final de la Guerra Civil, quan aquesta ja estava sentenciada.
- Responsable d'haver instaurat una fèrria dictadura que va durar fins a la seva mort i sense el més mínim respecte als drets fonamentals de la persona.
- Responsable de l'exili de milers de catalans i espanyols, que van haver de fugir del règim franquista per les seves idees, entre els quals nombrosos polítics, sindicalistes, intel·lectuals, metges i quadres tècnics de primera categoria. Molts d'ells moriren a l'exili (Antonio Machado, Pompeu Fabra, Pere Bosch i Gimpera i els manresans Lluís Prunés i Sató, Jaume Serra i Hünter, Francesc Senyal i Ferrer i Francesc Farreras i Duran), un exili que empobrí enormement el nivell cultural de Catalunya.
- Responsable de la mort de milers d'espanyols als camps d'extermini nazis. Hitler consultà Franco sobre què havia de fer amb ells i Franco se'n va desentendre. Entre les víctimes mortals, s'hi comptaven 13 manresans.

- Responsable d'una repressió brutal i sistemàtica, instaurada des del primer moment, que portà a la mort milers i milers de persones, entre les quals la del president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys i Jover, que fou afusellat al Castell de Montjuïc. 1.717 persones foren executades al camp de la Bota, després de judicis sumaríssims que constituïen una autèntica farsa. Una trentena d'aquestes persones executades eren de Manresa. Segons el prestigiós historiador Josep Fontana, es tractava d'"un monstruós projecte de depuració de la societat espanyola a través de l'extermini".
- Responsable, per tant, de defugir en tot moment la recerca d'una reconciliació nacional i d'una pau autèntica, imposant la seva *victoria* i honorant només els morts del bàndol franquista, com s'evidencià, a Manresa, amb la construcció del monòlit de la plaça de la Reforma.
- Responsable de la violència primària de membres de l'exèrcit i dels cossos policials franquistes, que van provocar l'assassinat de 5 manresans els primers dies de l'ocupació de la ciutat i l'empresonament a Manresa, el febrer del 1939, de 8 suriencs, que la Guàrdia Civil féu sortir una nit de la presó per tal d'assassinar-los a sang freda a Can Maçana.
- Responsable de la desaparició de milers i milers de persones que foren assassinades i enterrades en cunetes i fosses comunes a diferents indrets de l'Estat espanyol. Avui dia, més de trenta anys després de la mort de Franco, milers de persones d'arreu de l'Estat encara cerquen els seus desapareguts de la Guerra Civil i de la repressió franquista dels primers anys. En molts casos, com el dels soldats republicans morts als hospitals militars de Manresa i enterrats al Cementiri, el règim franquista va negar facilitar aquesta informació tan vital a les famílies, com a una arma més de tortura psicològica envers els vençuts.
- Responsable d'una dictadura que va profanar diferents fosses comunes de soldats republicans (entre les quals la de Lleida) i va traslladar els seus cossos fins al Valle de los Caídos, sense avisar a les famílies, evidenciant així el seu menyspreu envers les normes més elementals de la dignitat humana. No ha estat fins ara (quan s'han fet públiques aquestes informacions) que moltes d'aquestes famílies han descobert horroritzades que els seus parents estaven enterrats al Valle de los Caídos, al costat del seu botxí. Un Valle de los Caídos construït amb la suor de vint mil treballadors forçats, alguns dels quals hi deixaren la

vida.

- Responsable d'omplir les presons i els camps de concentració de ciutadans i ciutadanes, la majoria per raons polítiques, i en molts casos en unes condicions infrahumanes, fet que va produir que alguns –entre els quals diversos manresans- morissin de fam i malalties. Centenars i centenars de manresans van haver de patir privació de llibertat durant la dictadura de Franco. Els darrers detinguts ho foren l'octubre del 1975, poc abans de la mateixa mort del dictador.
- Responsable de la persecució, l'ostracisme, la marginació de qualsevol activitat pública o el silenci forçós de nombroses persones compromeses amb Catalunya i les llibertats, entre les quals els manresans Joaquim Amat-Piniella, Vicenç Prat Brunet, Josep Martí Farreras, Joan Baptista Claret, Antoni Invers, Jacint Carrió i Vilaseca i el doctor Antoni Esteve.
- Responsable d'una repressió acarnissada contra el moviment obrer, especialment contra els seus líders sindicalistes.
- Responsable de la supressió de les llibertats més elementals, de la democràcia, dels partits polítics i dels sindicats.
- Responsable d'un intent de genocidi lingüístic, cultural i nacional de Catalunya, que només es frenà quan els exèrcits de Hitler començaren a perdre la Segona Guerra Mundial.
- Responsable de la supressió de les institucions nacionals de Catalunya (Generalitat, Parlament, Tribunal de Cassació), de l'Estatut d'Autonomia i de la prohibició de tots els símbols d'identitat catalana (bandera, himne, etc.).
- Responsable d'una ofensiva sistemàtica i de gran envergadura de despersonalització de Catalunya, de tergiversació i ocultació de la seva cultura i la seva història. Com a mostra, a Manresa, el Grup Escolar Renaixença es passà a denominar Grup Escolar Generalísimo Franco i la Plaça de Francesc Macià, Plaza de España.
- Responsable de la persecució, repressió i anorreament de la llengua i la cultura catalanes, de la destrucció de milers de llibres escrits en català i la imposició del castellà com a llengua única.

- Responsable de la depuració, el càstig i el trasllat forçós fora de Catalunya de molts mestres i professors catalans, arrelats al país, que havien portat a terme un ensenyament de pedagogia activa extraordinàriament avançat a la seva època, i la seva substitució per mestres foranis i la imposició d'un ensenyament castellà i espanyolista.
- Responsable que Catalunya patís un retrocés extraordinari en els seus projectes de modernització i culturització i en el seu desenvolupament col·lectiu social i nacional.
- Responsable de la repressió econòmica, tot afavorint els vencedors de la Guerra Civil i imposant el pacte de la fam a molts vençuts, les famílies dels quals hagueren de patir fam, desnodriment i misèria.

La victòria dels països aliats a la Segona Guerra Mundial comportà que el règim franquista s'hagués de moderar forçosament, però, tot i així, les execucions al Camp de la Bota es mantingueren fins a l'any 1952 i encara les últimes execucions s'efectuaren dos mesos abans de la mort de Franco, el 1975.

Conclusions

Per totes aquestes raons, i perquè la retirada de la medalla d'or també constitueix un acte de desgreuge envers les persones víctimes de la repressió franquista, ara, un ajuntament elegit pel poble decideix revisar aquell acord d'un ajuntament no democràtic, revocar-lo i retirar la medalla d'or al general Francisco Franco, un dictador d'infausta memòria.

La història acaba situant cadascú al lloc que li pertoca. I la història assenyala que Francisco Franco va ser un dictador despietat, primer responsable de la Guerra Civil, que portà la mort i la destrucció al nostre país, que causà un enorme dolor a moltíssimes famílies de la nostra ciutat i que fou un enemic acèrrim de Catalunya, de la democràcia i de les llibertats.

La retirada de la medalla d'or al dictador Francisco Franco constitueix un acte dignificant, un acte de justícia històrica, un acte de desgreuge als nombrosos manresans i manresanes que van patir en les seves pròpies carns les conseqüències d'aquesta repressió tan cruel. Alhora, representa una aportació més en la tasca de treballar els valors democràtics de la pau, de la justícia, de la convivència i de recuperació de la memòria històrica del nostre país.

Annex I

Discurs de l'alcalde de Manresa Joan Prat Pons, adreçat al general Franco, en l'acte de lliurament de la Medalla d'Or de la Ciutat de Manresa (5-3-1947).

"Excelentísimo Señor:

Ante Vos tenéis a la representación de un pueblo que nació con un destino militante. Manresa, siempre inquieta en los avatares de la vida nacional, cargada de historia y de gestas, se incorporó des de el primer momento al jubileo popular de la Cataluña liberada e incorporada a España, reconocida y deudora por la cruzada providencial, que os cupo, Excelentísimo Señor, dirigir y plasmar en la Victoria sobre el apatrismo.

En el ámbito cuajado de emoción patriótica que cobija la historia dimensional de Manresa, una trilogía de hechos cumbres, ahincados en el alma manresana como a la madre tierra las cresterías de nuestro Montserrat, señalan la mirada de Dios sobre nuestro pueblo; la magnitud católica de la Estancia de San Ignacio de Loyola escribiendo en Manresa el universal libro de los Ejercicios Espirituales; la Guerra de la Independencia que congregó los Somatenes manresanos en la gloriosa batalla del Bruch y, por último, la fecha memorable del 24 de Enero de 1939, cuando el Ejército Nacional liberaba venturosamente nuestra amada Ciudad.

Cuando unidades de las heroicas Brigadas Navarras rompieron las cadenas de nuestra esclavitud, cuando los vítores a la España libre brotaron de nuestros pechos, cuando la gloriosa bandera de la patria relejaba sus colores en las aguas de nuestros ríos Cardoner y Llobregat, el estremecimiento de gozo por la libertad, clavó a flor de labio como un rojo clavel, unos nombres queridos, España y Franco.

Por innata elegancia espiritual de nuestra estirpe, del pueblo con pulso y corazón, el amor a España quedó engarzado en filigrana de reconocimiento con Vos, Caudillo Víctor, libertador de las tierras que ardían como fantásticas hogueras de San Juan, su deseo y apetencia de libertad católica y digna.

Esto personificáis, Excelentísimo Señor, entonces, cuando acabábamos de gemir en la ergástula de la tiranía y con la libertad nos devolvíais la vida y ahora más que nunca, cuando la maldad de la

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

Gener 2009 www.memoria.cat/aloy

maniobra masónica pretende con la confabulación extranjera, arrebatarnos el patrimonio cuyo derecho de posesión está rubricado con la sangre de millares de héroes y mártires.

Fuisteis, por designación Divina, el artífice de la Victoria sobre la deserción y el caos y habéis sido en la ímproba tarea de la reconstrucción por la paz, el gobernante providencial que os habéis superado a Vos mismo, porqué reconstruyendo, legislando, abriendo cauces amplios y generosos a la unidad de la Patria, sabéis escoger en cada momento los colaboradores que necesitáis, para no mentir promesas ni tergiversar el gran sacrificio del pueblo español por su libertad e independencia.

Así, cuando el maleficio de las logias, en maridaje con la envidia, pretenden morder el prestigio de España, un clamor de cohortes, prestas y alerta, os recuerda constantemente que un pueblo que vela sus armas, os sigue, porqué os conoce y porqué os conoce, os ama.

Excelentísimo Señor, aquí nos tenéis, a los que os habéis dignado recibir, que, además de la representación del Excmo. Ayuntamiento, nos sabemos representantes tácitamente autorizados, de la Ciudad que piensa, ora y trabaja, de la Ciudad auténticamente manresana que, en holocausto de la Cruzada Nacional, dio sus mártires, sus cautivos, sus combatientes y que por el recuerdo de los primeros como flores místicas ofrecidas al altar de la Patria, los cautivos y los combatientes, os aclamaron desde la primera hora sacra de la lucha, por Caudillo de la epopeya que bajo vuestra visión de egregio gobernante, se ha convertido en premisa fundamental para el recobramiento de la personalidad política de Europa y guión para la salvaguardia de la civilización cristiana.

Venimos, Excelentísimo Señor, como peregrinos, desde la Ciudad ignaciana, para rendiros el homenaje de un pueblo agradecido, que sabe cultivar la virtud señera de no olvidar al Libertador.

Y para deciros, en esta hora magna de responsabilidad, de apetencias y de actitudes recias:

¡General, los que estamos aquí y los que quedaron allá, somos los del primer día. Mandad y seréis obedecido!

La austera sobriedad del lenguaje de los catalanes, ya sabéis como se traduce, cuando se trata de servir y de luchar por España y por el Régimen que personificáis.

Los manresanos que tanto os deben, que un día ofrendaron su sangre

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

en el sacrificio y en los campos de batalla para coadyuvar al triunfo de la Cruzada de la Liberación, por medio de los venturosamente supervivientes, han ofrecido, en aportación voluntaria, sus donativos en oro, para con él acuñar la Primera Medalla de Oro de la ciudad que, en nombre de Manresa, os suplico, Excelentísimo Señor, os dignéis aceptar; con ella va el corazón de los manresanos agradecidos y como símbolo de querencia, las lágrimas de alegría, el fervor, el sentimiento y la adhesión más completa de un pueblo que por dignidad patriótica no puede olvidar la hora de Dios, la Liberación.

La perpetuación del voto representativo de la ciudad de Manresa, al ofrecer la Primera Medalla de Oro, queda así en constancia histórica en el Libro de Actas de nuestra Excelentísima Corporación Municipal:

“Que la Comisión Municipal Permanente, en sesión correspondiente al día dieciséis de Junio de 1943, adoptó el acuerdo, ratificado por el Pleno fecha primero de Julio del citado año, de conceder al Invicto Caudillo de España Generalísimo Franco, como muestra del alto agradecimiento y favor de Manresa, por quien supo gloriosamente liberarla, reintegrándola al seno de la Patria, la Primera Medalla de Oro de la Ciudad, confeccionada a base de la espontánea y entusiasta aportación de los manresanos.”

En nombre de la Ciudad de Manresa, dignaos aceptar esta Medalla; con ella, va el amor de un pueblo que está con Vos, al servicio de Dios y de España.”

Annex II

Introducció inèdita a K.L.Reich, de l'escriptor manresà Joaquim Amat-Piniella (1945-46)

A la caiguda del III Reich alemany sota l'impuls triomfant de les Nacions Unides, es va posar al descobert la magnitud de les atrocitats comeses pel nazisme. Les informacions, les estadístiques, els documents, els gràfics i el cinema; el processos de Belsen, Dachau, Nüremberg, etc.; els testimoniatges directes dels qui, amb la salut més o menys afectada, foren rescatats amb vida de l'infern hitlerià, són les proves incontrovertibles del crim monstruós de lesa humanitat que el món civilitzat ha condemnat amb un clam unànim de justícia i de reparació.

Entre els milions de persones de totes les nacionalitats que han sofert captivitat i mort als camps de concentració alemanys, també els espanyols han tingut un lloc d'honor i han pagat ben alta llur contribució de sang a la ferotgia del nacional-socialisme. Sense comptar altres camps que el de Mauthausen i les seves sucursals, el 70% dels 7.500 exiliats espanyols que hi foren internats caigueren exhaurits per la fam, el treball i els maltractaments. Les excepcions d'uns centenars que varen ingressar-hi a la segona meitat de la guerra per haver contribuït a la Resistència Francesa, no ens faran mentir si diem que l'únic delicte dels milers de malaurats que foren executats amb la més terrible de les morts, no era altra que llur lleialtat a la República espanyola durant la nostra guerra civil. Detinguts a la irrupció alemanya a França, l'any 1940, com a soldats regulars de l'Exèrcit francès o com a treballadors militaritzats de fortificacions, foren d'antuvi considerats presoners de guerra i enviats als camps que els eren destinats a aquests. Però, en el curs d'uns mesos, la Gestapo els anà recollint per a emmenar-los als camps d'exterminació de la SS amb el sambenet de "roigs espanyols". **Franco no havia volgut reconèixer-los com a súbdits, i Pétain** es negà a considerar-los voluntaris a la defensa de França. Només **Hitler** els admeté per a devorar-los en el secret dels seus forns crematoris. **Tríade de criminals, responsables tots tres de la mort espantosa de 5.500 germans nostres a través de totes les tortures imaginables!** Responsables també d'un esclavatge de quatre anys i mig suportat pels supervivents en condicions inhumanes! Ni **Franco**, ni Pétain, ni Hitler, no oblidaven que eren els espanyols els qui, primer que ningú, havien plantat cara al feixisme

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

internacional. A "la nova Europa" forjada amb sang innocent, devastacions i misèria, els espanyols anti-franquistes no tenien altra plaça que la d'un pot de cendres...

Les xifres astronòmiques de jueus, russos, polonesos, francesos o txecs, que han mort als camps alemanys, no redueixen pas la importància de l'aportació ibèrica al més gran dels sacrificis imposats a la humanitat al llarg de la seva història. **Per si no n'hi havia prou amb les víctimes de la guerra civil, amb els assassinats pel falangisme, amb els centenars de milers que es podrien a les presons i camps espanyols, amb el paper gloriós dels voluntaris als exèrcits aliats i amb les sofrències pròpies de l'exili en la massa dels desterrats, els nostres milers de morts a les terres hostils del Reich constitueixen l'exponent més segur de l'esforç peninsular a la causa de la llibertat.**

A l'**Espanya sotmesa al jou i a les fletxes** ningú no ha parlat dels nostres màrtirs als camps de concentració germànics; a l'estranger tampoc no se n'ha dit gran cosa, potser perquè l'enormitat de les xifres estadístiques ens situen a un pla modest en relació a d'altres nacionalitats. Estem segurs, tanmateix, que són els deportats de totes les contrades d'Europa que, freqüentment dels espanyols, han sofert als camps tota la cruïlla de l'opressió nazi, els qui, en l'emoció de llurs records, valoren millor la nostra companyonia. Ells ens han conegut als moments de prova quan l'home no compta amb altre favor que el que li confereixen les pròpies virtuts; ells saben com moriren els nostres homes; ells han participat de la força d'una fe i d'una enteresa que els espanyols saberen conservar ben arrelades al cor, en els moments més difícils...

Amb aquest llibre ens proposem donar una idea de la vida i de la mort d'aquests ciutadans del món que han creat, enfront al feixisme, la internacional del dolor. No és la història d'un camp determinat, sinó una composició d'escenes, de situacions i de personatges, trobats als quatre camps per on hem passat durant els quatre anys i mig de captivitat. Quatre camps dels innombrables que existien a la regió danubiana sota un comandament comú, i que serien anàlegs als altres camps d'Alemanya, si els espanyols deportats que hi foren reunits gairebé en llur totalitat, no haguessin sabut imprimir-los un segell peculiar que els fa particularment interessants. Història de sofrència, aquesta, de terror, d'esperança i de mort; la vida miserable i èpica a l'ensens, de multituds d'homes que, en la més aclaparadora de les impotències, troben recursos per a oposar-se al disseny enemic d'exterminar-los; mescla de pintoresc i de dramàtic que presenta l'aiguabarreig de races, de nacionalitats i d'individus, obligats a la convivència més estreta; vicissituds d'un duel acarnissat que dura

@Joaquim Aloy. Informe encarregat per l'Ajuntament de Manresa sobre els motius pels quals cal retirar la medalla d'or de la ciutat de Manresa al general Francisco Franco Bahamonde.

Gener 2009 www.memoria.cat/aloy

quatre anys i mig, entre les forces destructives del camp que aniquilen físicament i moral les seves preses, i l'Home que comença resistint-les, aconsegueix neutralitzar-les i acaba vençant-les.

Hem preferit la forma novel·lada per ésser la més fidel a la veritat íntima dels qui hem hagut de viure aquesta aventura. Després de tot el que s'ha escrit sobre els camps, amb l'eloqüència freda de les xifres i de les informacions periodístiques, creiem que és a través dels actes, de les observacions, de les converses i dels estats d'espirit dels nostres personatges, com podem donar una impressió més justa, més càlida i més vivent de l'envergadura humana del sacrifici.

Reeixir en aquesta comesa tindria la doble valor d'haver aportat la nostra veu a la requisitòria del món contra la barbàrie dels feixismes, i de tributar als caiguts el més fervent dels homenatges i el més pietós dels records. Milions d'homes foren assassinats perquè estimaven la llibertat; moriren tots perquè la humanitat pogués viure...